

יומא לז

שאלה: ומנין שבאנא?

תשובה: נאמר כאן **כפרה** ונאמר להלן בחורב **כפרה** מה להלן באנא אף כאן באנא.

ידוי כהן גדול - ויקרא פרק טז פסוק ו

והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו:

משה בחורב - שמות לב: ל-לא

ויהי ממחרת ויאמר משה אל העם אתם חטאתם חטאה גדלה ועתה אעלה אל ה' אולי **אכפרה** בעד חטאתכם: וישב משה אל ה' ויאמר **אנא** חטא העם הזה חטאה גדלה ויעשו להם אלהי זהב:

שאלה: ומנין שבשם?

תשובה: נאמר כאן **כפרה** ונאמרה בעגלה ערופה **כפרה**, מה להלן בשם אף כאן בשם.

עגלה ערופה - דברים פרק כא פסוק ח

כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל ונכפר להם הדם

קושי: אמר אביי: בשלמא חורב מעגלה ערופה לא יליף מאי דהוה הוה. אלא עגלה ערופה

תיליף מחורב! וכי תימא: הכי נמי - והתנן: **הכהנים אומרים: (דברים כא) כפר זעמך ישראל**,

ואילו באנא לא קא אמר!

אין תירוץ: קשיא.

והן עונין אחריו.

מקורות לעניית "ברוך שם": 1. **רבי אומר: (דברים לב) כי עט ה' אקרא הו דא אלהינו.**

אמר להם משה לישראל: בשעה שאני מזכיר שמו של הקדוש ברוך הוא אתם הבו גדל.

2. **חנניה בן אחי רבי יהושע אומר: (משלי י) זכר צדיק למרכה, אמר להם נביא לישראל: בשעה שאני מזכיר צדיק עולמים - אתם תנו ברכה.**

נחמיה פרק ט פסוק ה - מקור לבחירת ברוך שם כבוד כעניית אמן במקדש

ויאמרו הלויים ישוע וקדמיאל בני חשבניה שרביה הודיה שבניה פתחיה קומו ברכו את ה' אלהיכם מן העולם עד העולם ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה:

משנה. בא לו למזרח העזרה לצפון המזבח, הסגן מימינו, וראש בית אב משמאלו. ושם שני שעירים, וקלפי היתה שם ובה שני גורלות. של אשכרוע היו,

- ועשאן בן גמלא של זהב, והיו מזכירים אותו לשבח.
- בן קטיץ עשה שנים עשר דד לכיור, שלא היה לו אלא שנים; ואף הוא עשה מוכני לכיור, שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה.
- מונבו המלך היה עושה כל ידות הכלים של יום הכפורים של זהב.
- הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתח היכל, ואף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה.
- נקנור נעשו נסים לדלתותיו, והיו מזכירין אותן לשבח.

שאלה: מדקאמר **לצפון המזבח** - מכלל דמזבח לאו בצפון קאי, מני?

תשובה: רבי אליעזר בן יעקב היא, דתניא: **צפנה לפני ה' - שיהא צפון כולו פנוי, דברי רבי אליעזר בן יעקב.**

קושי: והא רישא רבי אליעזר ברבי שמעון היא!

תירוץ: כולה רבי אליעזר בן יעקב היא, ותני בבין האולם ולמזבח.

הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו.

דין: אמר רב יהודה: המהלך לימין רבו הרי זה בור.

קושי על הדין מהמשנה ועוד מקורות: תנן: הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו. ועוד תניא: **שלשה שהיו מהלכין בדרך, הרב באמצע, גדול בימינו, וקטן משמאלו.** וכן מצינו בשלשה מלאכי השרת שבאו אצל אברהם: מיכאל באמצע, גבריאל בימינו, ורפאל בשמאלו.

תירוץ: תרגומא רב שמואל בר פפא קמיה דרב אדא: כדי שיתכסה בו רבו.

קושי: והתניא: **המהלך כנגד רבו - הרי זה בור, אחורי רבו - הרי זה מגסי הרוח!**

תירוץ: דמצדד אצדודי.

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •

וקלפי היתה שם ובה שני גורלות.
הבאת ברייתא: תנו רבנן: **אמן אהן על שני השעירט ארלות** - גורלות של כל דבר. יכול יתן שנים על זה ושנים על זה - תלמוד לומר **ארל אחד אה' וארל אחד אצאצא**, אין כאן לשם אלא גורל אחד ואין כאן לעזאזל אלא אחד. יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה, ושל שם ושל עזאזל על זה - תלמוד לומר **ארל אחד אה' - אין כאן לה' אלא אחד**, ואין כאן לעזאזל אלא אחד. אם כן מה תלמוד לומר **ארלות**? שיהיו שוין, שלא יעשה אחד של זהב ואחד של כסף, אחד גדול ואחד קטן.

ויקרא פרק טז פסוק ח

ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד ה' וגורל אחד לעזאזל:

יכול יתן שנים על זה ושנים על זה	ארל אחד אה' וארל אחד אצאצא אין כאן לשם אלא גורל אחד ואין כאן לעזאזל אלא אחד
יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה, ושל שם ושל עזאזל על זה	ארל אחד אה' - אין כאן לה' אלא אחד , ואין כאן לעזאזל אלא אחד
שיהיו שוין, שלא יעשה אחד של זהב ואחד של כסף, אחד גדול ואחד קטן	ארלות
ריבה של זית, ריבה של אגוז, ריבה של אשכרוע.	ארל ארל ריבה

קושי: גורלות של כל דבר, פשיטא!

תירוץ: לא צריכא לכדתניא לפי שמצינו בציץ שהשם כתוב עליו והוא של זהב, יכול אף זה כן - תלמוד לומר **ארל ארל ריבה**. ריבה של זית, ריבה של אגוז, ריבה של אשכרוע.

בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור וכו'.

הבאת ברייתא: תנא: כדי שיהיו שנים עשר אחיו הכהנים העוסקין בתמיד מקדשין ידיהן ורגליהן בבת אחת. **עוד ברייתא**: תנא: שחרית, במילואו מקדש ידיו ורגליו מן העליון, ערבית בירידתו מקדש ידיו ורגליו מן התחתון.

ואף הוא עשה מוכני לכיור וכו'

שאלה: מאי מוכני?

תשובה: אמר אביי: גילגלא דהוה משקעא ליה.

מונבו המלך עשה כל ידות הכלים וכו'.

קושי: נעבדינהו לדידהו דזהב!

תירוץ: אמר אביי: בידות סכינין.

קושי על התירוץ: מיתבי: אף הוא עשה כני כלים, ואוגני כלים, וידות כלים וידות סכינין של

יום הכפורים של זהב!

תירוץ: תרגומא אביי בקתתא דנרגי וחציני.

הילני אמו עשתה נברשת של זהב וכו'.

הבאת ברייתא: תנא: בשעה שהחמה זורחת ניצוצות יצאין ממנה, והכל יודעין שהגיע זמן קריאת שמע.

קושי: מיתבי: הקורא את שמע שחרית עם אנשי משמר ואנשי מעמד - לא יצא, מפני שאנשי משמר

משכימין ואנשי מעמד מאחרים.

תירוץ: אמר אביי: לשאר עמא דבירושלים.

ואף היא עשתה טבלא

דיוק מהמשנה: שמעת מינה כותבין מגילה לתינוק להתלמד בה!

דחייה: אמר ריש לקיש משום רבי ינאי: באל"ף בי"ת.

קושי על הדחייה: מיתבי: כשהוא כותב - רואה וכותב מה שכתוב בטבלא!

תירוץ: אימא: רואה וכותב כמה שכתוב בטבלא.

עוד קושי על הדחייה: מיתבי: כשהוא כותב - רואה וכותב מה שכתוב בטבלא, ומה כתוב

בטבלא - **כא עכא אי אתק [אכא אכא] אכא אכא אכא אכא!**

תירוץ: התם בסירוגין

